

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

У статті висвітлено сучасні підходи до соціального виховання молодших школярів. Розкрито сутність понять “інноваційні технології”, “соціальне виховання молодших школярів”, схарактеризовано підходи до формування цих дефініцій. Визначено роль педагога у процесі розвитку соціально значущих якостей особистості молодшого школяра.

Ключові слова: інновація, технологія, новація, нововведення, соціальне виховання.

Сучасний етап модернізації системи освіти характеризується посиленням уваги до особистості, спрямування зусиль педагогів на розвиток творчого потенціалу учасників навчально-виховного процесу. Реалізація нових векторів розвитку освіти потребує використання інноваційних педагогічних технологій, творчого пошуку нових чи вдосконалених концепцій, принципів, підходів до освіти, суттєвих змін у змісті, формах і методах навчання, виховання, управління педагогічним процесом у загальній початковій і середній школі.

На сучасному етапі розвитку освіти проблема впровадження інноваційних технологій є надзвичайно актуальною. Проблеми педагогічної інноватики постійно привертають увагу сучасних дослідників, таких як К. Ангеловські, О. Арламов, І. Бех, М. Бургін, Ю. Гільбух, І. Дичківська, В. Журавльов, А. Ніколс, С. Поляков, М. Поташник, Г. Селевко, Н. Юсуфбекова та ін. Поняття “інноваційні процеси” у педагогічній науці розглядають В. Беспалько, І. Лернер, М. Скаткін, В. Сластьонін. Питанням освітніх та інтерактивних технологій навчання займаються О. Пехота, С. Сисоева, О. Пометун та ін. Сучасні освітні інноваційні концепції мають місце у дослідженнях Ю. Васькова, С. Єрмоленкова, Л. Мацько та ін.

Мета статті – схарактеризувати інноваційні технології навчання, спрямовані на соціальне виховання молодших школярів.

“Інновація” (з лат.) – оновлення, зміна, введення нового. У педагогічній інтерпретації інновація означає нововведення, що поліпшує хід і результати навчально-виховного процесу. Інновацію можна розглядати як процес (масштабну або часткову зміну системи і відповідну діяльність) і продукт (результат) цієї діяльності. Таким чином, інноваційні педагогічні технології як процес – це “цілеспрямоване, систематичне й послідовне впровадження в практику оригінальних, новаторських способів, прийомів педагогічних дій і засобів, що охоплюють цілісний навчальний процес від визначення його мети до очікуваних результатів” [5].

Головною метою інноваційних технологій освіти є підготовка дитини до життя в постійно мінливому світі. Сутність такого навчання полягає

в орієнтації навчального процесу на потенційні можливості дітей та їх реалізацію. Освіта повинна розвивати механізми інноваційної діяльності, знаходити творчі способи вирішення життєво важливих проблем, сприяти перетворенню творчості в норму й форму існування людини.

Метою інноваційної діяльності є якісна зміна особистості учня порівняно з традиційною системою. Це стає можливим завдяки впровадженню у професійну діяльність невідомих практиці дидактичних і виховних програм, що припускає вихід із педагогічної кризи. Розвиток уміння мотивувати дії, самостійно орієнтуватися в одержуваній інформації, формування творчого нешаблонного мислення, розвиток дітей за рахунок максимального розкриття їх природних здібностей, використовуючи новітні досягнення науки і практики, – основні цілі інноваційної діяльності. Інноваційна діяльність в освіті як соціально значуща практика спрямована на моральне самовдосконалення людини, важлива тим, що здатна забезпечувати перетворення всіх наявних типів практики в суспільстві.

Будь-яка педагогічна технологія повинна відповідати основним методологічним вимогам (критеріям технологічності: концептуальність (кожній педагогічній технології повинна бути притаманна опора на певну наукову концепцію, що містить філософське, психологічне, дидактичне та соціально-педагогічне обґрунтування досягнення освітньої мети); системність (педагогічній технології мають бути притаманні всі ознаки системи: логіка процесу, взаємозв'язок усіх його складових, цілісність); можливість управління (передбачає можливість діагностичного цілепокладання, планування, проектування процесу навчання, поетапну діагностику, варіювання засобами й методами з метою корекції результатів); ефективність (сучасні педагогічні технології існують у конкурентних умовах і повинні бути ефективними за результатами й оптимальними за витратами, гарантувати досягнення певного стандарту освіти); відтворюваність (можливість використання (повторення, відтворення) педагогічної технології в інших ідентичних освітніх закладах, іншими суб'єктами); візуалізація (характерна для окремих технологій; передбачає використання аудіовізуальної та електронно-обчислювальної техніки, а також конструювання та застосування різних дидактичних матеріалів і оригінальних наочних посібників) [2, с. 31].

На думку дослідників, нове в педагогіці – це не лише ідеї, підходи, методи, технології, які в таких поєднаннях ще не висувалися або не використовувалися, а й той комплекс елементів чи окремі елементи педагогічного процесу, які несуть у собі прогресивне начало, що дає змогу у змінених умовах і ситуаціях достатньо ефективно вирішувати завдання виховання та освіти. Така діяльність у сучасній психолого-педагогічній літературі отримала назву інноваційної. Вона передбачає створення та поширення новацій у системі освіти на всіх її рівнях. Отже, інноваційна діяльність – це створення нового (оригінальних прийомів, цілісних педагогічних кон-

цепцій), що змінює звичний погляд на явище, перебудовує суспільно-педагогічні відносини.

Педагогічна інноватика – це сфера науки, яка вивчає процеси розвитку навчальних закладів, що пов'язані зі створенням нової практики освіти. Розвиток педагогічної інноватики в Україні пов'язаний насамперед із масовим громадсько-педагогічним рухом, з виникненням суперечностей між потребою у швидкому розвитку освітньо-виховних закладів і невмінням педагогів її реалізувати. Спостерігається зростання масового характеру застосування нового. У зв'язку з цим загострюється потреба в новому знанні, в осмисленні нових понять “новація”, “нововведення”, “інновація”, “інноваційний процес”, а також актуалізується проблема формування теоретичної та практичної готовності педагогічних працівників до інноваційної діяльності.

Створення та поширення новацій у системі загальної освіти зумовлено й низкою інших об'єктивних чинників:

- появою державних стандартів освіти;
- профілізацією та індивідуалізацією освітнього процесу;
- концепцією національного виховання дітей і молоді;
- авторськими навчальними програмами, підручниками, посібниками, виховними й управлінськими системами й технологіями;
- варіативними системами навчання (розвивальна, модульно-розвивальна, диференційована тощо);
- методами проектування та моделювання життєтворчості особистості, діалоговою формою спілкування суб'єктів навчально-виховного процесу;
- рейтинговою системою оцінювання навчальних досягнень учнів;
- модернізацією змісту, форм і методів управлінської діяльності керівників закладів освіти;
- варіативними моделями структури управління;
- появою авторських закладів освіти тощо.

Інноваційною в системі освіти регіонального рівня буде діяльність з удосконалення чи оновлення освітньої практики шляхом створення, розповсюдження та освоєння нових ефективних способів і засобів досягнення встановлених цілей освіти.

Інноваційне навчання – це такий навчальний процес, що будується як творча взаємодія вчителя й учнів, котра максимально спрямована на самостійний пошук учнями нових знань, нових пізнавальних орієнтирів високого рівня складності, вироблення загальнолюдських норм та цінностей, оволодіння мистецтвом рефлексії.

Мета інноваційного навчання – розвивати в учнів можливості творчо освоювати новий досвід. Основою такого освоєння є цілеспрямоване формування творчого та критичного мислення, досвіду й інструментарію навчально-пошукової діяльності, рольового й імітаційного моделювання, пошуку та визначення власного особистого сенсу і ціннісних відносин.

Продуктами інноваційної діяльності є нововведення (новоутворення, новації), які позитивно змінюють систему освіти, визначають її розвиток і

характеризуються новим чи вдосконаленим змістом освіти, засобами навчання, виховання, освітніми моделями й адекватними їм системами управління, зафіксованими у формах, придатних для апробації, розповсюдження та освоєння [7].

У науковій літературі “нововведення” визначається як цілеспрямовані зміни, які вносять у середовище впровадження нові стабільні елементи, що спричиняють перехід системи від одного стану до іншого.

У педагогічній діяльності нововведення – це комплексний процес створення, поширення та використання нового педагогічного засобу для якісно кращого задоволення вже відомих суспільних потреб, процес його впровадження в окремому навчальному закладі з метою підвищення результативності освітньо-виховної діяльності.

Для забезпечення позитивного результату нововведення має: бути засобом вирішення актуальної для школи проблеми; формуватися в цілком конкретних умовах і орієнтуватися на вирішення чітко окреслених педагогічних завдань; проходити попередню експериментальну перевірку, яка супроводжується не лише контролем з боку педагогів, а й обов’язково контролем з боку медичних працівників, психологів, соціологів (комплексний експеримент); бути технологічно забезпеченим і орієнтованим на прояв індивідуальних якостей, професійних умінь і навичок учителів. Співвідношення між поняттями “нововведення” й “інновація” полягає в тому, що нововведення (новація) – це засіб (новий метод, методика, технологія, програма та ін.), а інновація – це процес освоєння цього засобу.

Отже, під інноваційним процесом розуміють комплексну діяльність щодо створення (розробки), засвоєння, використання та поширення нововведень.

Висновки. Таким чином, інноваційна діяльність є специфічною і досить складною, потребує особливих знань, навичок, здібностей. Упровадження інновацій у процес соціального виховання молодших школярів неможливе без педагога, який володіє системним мисленням, розвиненою здатністю до творчості, сформованою й усвідомленою готовністю до інновацій. Педагогів такого типу називають педагогами інноваційного спрямування, їм властиві чітка мотивація інноваційної діяльності та інноваційна позиція, здатність не лише включатися в інноваційні процеси, а й бути їх ініціатором.

Перспективу подальших досліджень вбачаємо в розробці системи позашкільних заходів, спрямованих на соціальне виховання.

Список використаної літератури

1. Борівський В. Проблеми психолого-педагогічної підготовки вчителя до роботи в сучасній школі / В. Борівський // Рідна школа. – 2002. – № 3. – С. 22–26.
2. Буркова Л. Ключ до управління: Класифікація педагогічних інновацій як елемент механізму керування інноваційним процесом в освіті / Л. Буркова // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2000. – № 1. – С. 31–37.
3. Даниленко Л. Інноваційна діяльність у загальноосвітніх навчальних закладах / Л. Даниленко // Директор школи. – 2000. – № 20. – С. 5.

4. Даниленко Л. Інноваційна педагогіка: до практики через теорію (з нотаток науковця) / Л. Даниленко // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2000. – № 1. – С. 38–40.

5. Дичковська І. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. / І. Дичковська. – К., 2004. – 352 с.

6. Євдошенко Г. Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи / Г. Євдошенко // Директор школи. – 1999. – № 45. – С. 8–9.

7. Клокар Н.І. Психолого-педагогічна підготовка вчителя до інноваційної діяльності : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Н.І. Клокар. – К., 1997. – 227 с.

Стаття надійшла до редакції 05.03.2014.

Дермелёва К.О. Инновационные технологии социального воспитания младших школьников

В статье представлены современные подходы к социальному воспитанию младших школьников. Раскрыта сущность понятий “инновационные технологии”, “социальное воспитание младших школьников”, охарактеризованы подходы к формированию этих дефиниций. Определена роль педагога в процессе развития социально значимых качеств личности младшего школьника.

Ключевые слова: *инновация, технология, новация, нововведение, социальное воспитание.*

Dermelova K. Innovative technologies of social education of younger schoolboys

This article deals with modern approaches to social education of the Junior schoolchildren. The essence of concepts “innovative technology”, “social education of the Junior schoolchildren”, characterized approaches to the formation of these definitions. Defines the role of the teacher in the course of development of socially significant qualities of the person younger pupils.

Pedagogical innovation is a sphere of science, which studies the processes of development of educational institutions associated with the creation of a new practice of education.

Development of pedagogical innovation in Ukraine is primarily connected with the mass socio-pedagogical movement, with the emergence of contradictions between the need for rapid development of educational institutions and the inability of teachers to implement it. Increased mass character of application of the new. In this regard, the acute need for new knowledge, to understanding the new concepts of “innovation”, “innovation”, “innovation”, “innovation process” and others, as well as updated the problem of formation of theoretical and practical readiness of teachers to innovate.

It is proved that the implementation of new vectors of development of education requires the use of innovative teaching technologies, creative search of new or improved concepts, principles, approaches to education, significant changes in the content, forms and methods of training, education, management of educational process in General primary and secondary schools.

Key words: *innovation, technology, schoolchildren, social education.*